

Az intézményes fajtaminősítés azonban nemcsak a fajták elbírálását, de nemesítését is közügyvé teszi. Nemesítésnek tekintik ugyanis a *tájban felkutatott értékes növényanyagok* kiemelését, szelektálását is. Ebben minden erdészeti dolgozó érdekelt lehet, sőt csak az erdő állományát legjobban ismerők képesek ilyen nemesítésre. Az állam az egy-egy fajtaért fizetett 20—100 ezer Ft-os díjjal erősen ösztönzi az ilyen irányú tevékenységet. A nemesítésbe tartozik a kiemelt pluszvariáns-típus vizsgálata is, és ha erre a fajtajelölt felkutatója nem képes, akkor társulhat a további munka végzésére tudományos intézettel, egyetemi tanszékkel.

Külföldi erdészeti növényfajták, illetve növényanyagok és *egzóták* is bejelenthetők fajtaminősítésre, hasonló feltételek és előnyök mellett, hogy minden lehetőséget kihasználjunk a magyar erdők értékének fokozására.

Az erdészet gyorsan növekvő jelentőségű területe a parkerdők létesítése, majd későbbiekben a művelésből kimaradó területeken üdülési célú zöldfelületek kialakítása. A fajtaminősítés az ehhez szükséges növényanyag előkészítését feladatának tekinti és foglalkozik a *díszítő értékű erdészeti növények* vizsgálatával és bevezetésével is. A lombjukkal, virágjukkal, termésükkal, ezek színével, illatával, az őszi lombszíneződéssel és alakjukkal ható növények, elsősorban a szegélyekbe és aljnövényként telepíthető cserjék és kisebb fák jöhetnek itt számításba. Erdeink termőhelyi adottságainak legmegfelelőbb anyagot a hazai szelekció adhat, de a honosítás lehetősége is fennáll az erdészeti dísznövények tekintetében. Az elsősorban fahozamra értékelt fajtajelöltektől eltérően a díszítő értékűekkel kísérleteket nem kell végezni, de nélkülözhetetlen az erdei környezetben való kipróbálásuk.

Az erdészeti fajtaminősítésnek az erdészeti növényfajta-választék nagyfokú gazdagítását, kultúrnövény-szortiment jellegűvé tételét kell megoldani. Ebben a munkában feladat jut kiváló hivatásos erdész növénynemesítőink mellett jóformán minden erdész szakembernek. Elsőrendű célunk fagazdaságunk fokozódó ökonómiai és technológiai igényeinek kielégítése, ezzel egyidejűleg azonban erdeink kulturális, egészségügyi és esztétikai értékét is növeljük a növénynemesítéssel és fajtaminősítéssel.

Dr. Tomcsányi Pál

IRODALMI SZEMLE

SZALAY MIKLÓS: **Biológia a mérnöki gyakorlatban.**

— *Műszaki Könyvkiadó 1967.* —

A *Biológia a mérnöki gyakorlatban* című könyv az általános mérnök szempontjából foglalkozik az élővilággal, melyet létesítményei sokszor alapvetően megváltoztatnak, melyek megbontják annak életközösségi egyensúlyát és sokszor kiszámíthatatlan kárláncolatnak a kiindulásává válnak. Az élővilággal, mely életműködésével a beépített építőanyagokat szétroncsolja, csővezetékeit eltömi, és melyekkel sokszor sokkal gazdaságosabban el tudja érni a kívánt műszaki és gazdasági célt. Nyugodtan mondhatjuk, hogy az erdészet, mely élőanyaggal dolgozik, a mérnökbiológiának talán a legnagyobb ága, s szinte minden tevékenysége e tárgykörbe tartozik. Az erdészek voltak az elsők, akik műszaki létesítményeikben először tudatosan alkalmaztak biológiai (mérnökbiológiai) megoldásokat. Számunkra ezért érdekes a könyv.

A könyv első fejezetében az élő természet és a mérnöki létesítmények kölcsönhatásaiban az ember és természet ellentmondásos viszonyát tárgyalja, s felteszi a kérdést, hogy valóban fennáll-e ez az ellentmondás, vagy ezt az ellentmondást fel le-

het-e oldani. Tény, hogy a természet kártételei ellen védekezni kell, de a védekezéssel nem szabad megbontanunk a természet egyensúlyát. Nem a természet ellen kell dolgoznunk, hanem lehetőleg együtt kell működni vele. Ezt a gondolatot fejezi ki a mérnökbiológia fogalmának definíciója, mely szerint „a mérnöki biológia műszaki segédtudomány, amelynek feladata, hogy a műszaki létesítmények és az élő természet közötti kölcsönhatásokat feltárja, a felmerülő ellentéteket pedig a lehetőségekhez képest mindkét tényező egyértelmű figyelembevételével megoldja”.

Az általános rész után a növénytan és állattani alapismeretekkel és a különböző műszaki létesítmények élőhelyeivel foglalkozik, majd részletesen taglalja a műszaki létesítmények élő kártevőit. Ezzel kapcsolatban mintegy 40 oldalt szán a fán élő gombáknak és azok károsítása elleni védekezésnek. Ugyancsak külön fejezet rész foglalkozik a beépített faanyagban károsító rovarokkal és az azok ellen való védekezéssel.

A második fejezetben az élő természet hasznosításáról beszél a műszaki létesítményekben. Nagy figyelmet szentel a növénytakaró és a vízgazdálkodás összefüggésének, melyben igen sok hasznos adattal támasztja alá az erdő fontos, bár nem egyedülálló szerepét. E fejezetnek a G. pontja, melynek címe „Élőnövényi építőanyagok”, számunkra talán a legfontosabb. Itt a defláció és az erózió elleni védekezésben részletesen beszél az erdőről és az erdősávokról, mint a küzdelem legfontosabb biológiai eszközeiről.

A vadpatak-, a mederszabályozás és rézsübiztosítás leggazdaságosabb eszközeinek a fás növényeket tekintti és igen sok részletrajzot közöl az egyes feladatok megoldásához. Kár, hogy ezen a téren mi még nem tudunk komoly, megvalósult létesítményekről beszámolni, pedig ezen a téren az erdészeti kutatásnak nagy határfokú lehetőségei lennének. A hóvédő erdősávok méretezésére vonatkozó táblázata igen tanulságos. A könyv megjelenésének idején születtek meg nálunk az első korszerű út- és vasúti fásítások, melyekről így a könyv nem adhat hírt. Röviden foglalkozik a munka még a hányófásítással és az egyéb esztétikai jellegű fásítással is.

Nagy kár, hogy a hazai erdészeti szakirodalomból a szerző viszonylag keveset merített. A rendkívül gazdag, mintegy 730 irodalmi hivatkozás között alig találunk hivatkozást a magyar erdészeti szakirodalomra, holott még 1964-ben megjelent munkát is felsorolt. Így az azóta ezen a téren megjelent hazai szakirodalmunk tartalmilag is hiányzik a munkából. Külföldi erdészeti szerzők közül ki kell emelni *Kirwald E.* munkásságát, kinek 26 cikke szerepel a felsorolásban.

A könyvből kitűnik, hogy az erdészeti szakterület a mérnöki gyakorlatban milyen fontos szerepet játszik. Az élő természet és az ember kölcsönhatásának problémái a jelen időszakban szinte alapvetően fontos kérdéssé váltak. A könyv érdelemmentesen, tudományosan, szigorú mérnöki és gazdaságossági szempontból vizsgálja, boncolja e kérdést és megmutatja azt az utat, melynek segítségével fel lehet oldani az évezredek ellentmondást, amely a természet és az ember alkotó, azt befolyásoló tevékenysége között fennáll.

Ghimessy László

A nyár és fűz faanyagellátás helyzete és távlatai Jugoszláviában. (Topola, 1969. 73–74. sz.) Jugoszláviában a nyárasok és fűzesek összes területe 117 345 ha, amelyből 93 849 ha nyár (79%) és 23 496 ha fűz (21%). A nyár és fűz szerkezet szerinti területmegoszlása: természetes erdő 21,2%, illetve 85,7%; mesterséges 28,5%, illetve 14,3%; ültetvény 47,1%, illetve —; erdősáv 1,1% illetve —; fasor 2,1%, illetve —. Az elkövetkező időszakban várható, hogy a gyengébb minőségű fűzállományokat nagyhozamú szelektált fűz klónokkal fogják felváltani. Az összes lágy lombos erdők területi megoszlása: Szerbia 52%, Horvátország 44%. Szektoronkénti megoszlás: erdőgazdaságok 80%, mezőgazdaság 12%, vízügy 8%. Az alapanyag ipari feldolgozásának megkönnyítése céljából az egyes köztársaságok határainak figyelmen kívül

hagyásával hét gravitációs körzetet alakítottak ki, melyek általában a nagyobb folyók vízgyűjtő medencéit ölelik fel. Az ilyen körzeti megosztás megbízható tájékozódást ad a feldolgozó ipar számára az illetékes körzet területi kiterjedéséről, és várható faterméséről. A meglévő, vagy tervezett fafeldolgozó üzemek és a termelési helyek közti szállítási távolságnak 100 km-en belül kell lennie. Legjelentősebb gravitációs körzet az I. — Eszék—Zombor — és a II. — Újvidék—Nagybecskerek—Szabadka — körzet. Vágáskornak a következőket javasolják:

Erdőtípus	Nyár	Fűz	Megokolás
	év		
Természetes erdő	25—30	25—30	Zömmel túltartottak 5—9 m ³ /ha átlagnövedékkel
Mesterséges erdő	15—20	15—20	A telepítés ütemének egyenlőtlen- sége, eltérő tho.
Fasorok-erdősáv	15—20	15—20	A befektetett tőke gyorsabb reali- zálása
Ültetvény	12—15	12—15	Ua. mint a mesterséges erdő és fa- sor esetében

A természetes nyár és fűzerdők korosztály szerinti megoszlása: 30 éven felüli 32,4%, 21—31 éves 27,1% és 1—10 éves 16,3%. Mivel a természetes erdők minősége nem kielégítő, biológiai és gazdasági szempontból indokolt, hogy az elkövetkező 10 évben a 21 évnél idősebb állományokat évenkénti megfelelő ütemezéssel letermeljék. Felújításukat 80%-ban (jobb termőhelyeken) szelektált, új euramerikai és fűz klónokkal tervezik, a visszamaradó 20%-on, a gyengébb termőhelyeken, továbbra is az őshonos hazai nyárfajtákat kívánják természetni. A felújítást optimális termőhelyeken korszerű ültetvények létesítésével kell elvégezni. Azokon a területeken, ahol agromelioratív módszerek alkalmazásával a termőhely potenciális termőképességét jelentős mértékben nem lehet fokozni, a felújítást állományszerű gazdálkodási módszerrel, megfelelő klónú és minőségű ültetési anyag felhasználásával, megfelelő ápolási és erdővédelmi eljárások alkalmazásával kell elvégezni. Célszerűnek tartják, hogy a hazai nyárasok felújítása 50%-ban ültetvényes, 50%-ban állományszerű módszerekkel történjék. A fűz termőhelyek felújítását, állománycseréjét (optimális termőhelyeken) 20%-ban új nyár klónokkal, 50%-ban új fűz klónokkal és 30%-ban (kedvezőtlen természetési viszonyok között) továbbra is természetes fűzesek fenntartásával kívánják elvégezni. A vágásra tervezett nyárasok ha-onkénti korszaki átlagnövedéke a következő:

Grav. körzet	Optimum I. tho.		Nagyon jó II. tho.		Jó III. tho.		Gyenge IV. tho.	
	ült.	mest. erdő	ült.	mest. erdő	ült.	mest. erdő	ült.	mest. erdő
korai átlagnövedék, m ³ /ha								
I.	25	22	21	19	18	16	11	10
II.	24	20	20	18	17	14	10	10
Vágáskor .	15 év	17—18 év	15	17—18 év	15	17—18 év	15	17—18 év

Fűzek átlagnövedéke 16—20 éves vágáskor esetén — tájékoztató adatok szerint — közepes tho.-on 14 m³/ha.

Vágásérett állományok választék szerint százalékos megoszlása tapasztalati adatok alapján

	Nyár ültetv.	Mest. e.		Term. e.		Fasor
		nyár	fűz	nyár	fűz	nyár
Rönk						
hámozási és lemezipari	30	18	10	12	8	15
fűrész	15	20	12	15	14	20
egyéb	10	5	3	5	1	—
Sarangolt iparifa	25	40	53	50	55	50
Tűzifa	8	5	10	8	8	5
Hulladék	12	12	12	10	14	10
Összesen	100	100	100	100	100	100

Állami erdőkből 1965—1968-ban termelt és értékesített lágylombosfa választék szerinti alakulása 1000 m³-ben

	1965		1966		1967		1968		Index 1967/966	
	term.	ért.	term.	ért.	term.	ért.	term.	ért.	term.	ért.
Fűrészrönk	136	123	127	132	119	119	109	121	91	101
Lemezipari és hám. rönk (nyár) ...	50	44	38	44	30	27	24	25	82	95
Cellulózfa	338	313	289	306	261	255	320	329	123	129
Összesen	524	480	454	482	410	401	453	475		

A jelzett időszakban főleg a lemezipari és hámozási rönk termelésének és értékesítésének visszaesését (kb. 50%) láthatjuk. Jellemző, hogy Horvátországban a méretes anyag részaránya nagyobb, a sarangolt iparifa (cellulózfa) részaránya pedig fele akkora, mint Szerbiában. Szembetűnő, hogy egyedül a cellulózfa trendje emelkedik. Az összes cellulózfa értékesítéséből a lágylombosfa részaránya mintegy 16%.

Lágylombosfa mechanikai feldolgozása.

Fűrészárú. 1966-ban az össztermelésnek 3,4%-át, a lombos fűrészárúnak pedig 7,4%-át érte el. A feldolgozását elaprózott fűrészüzemek végzik. Szerbiában 19, Horvátországban 27, Szlovéniában 32 fűrészüzem dolgozik. Legnagyobb lágylombos fűrészárú termelő üzem a belisteyi kombinát. 1967-ben 15 058 m³, 1968-ban 19 154 m³ fűrészárút termelt, s ehhez 23 061, illetve 30 960 m³ alapanyagot használt fel. Kapacitása 2 műszakban 46 000 m³. Az alapanyagot főleg víziúton, 10—80 km távolságról kapja. 1 m³ fűrészárú termeléséhez 1967-ben 12,9 óra, manipulációval együtt pedig 19,3 üzemóra volt szükséges. A kihozatal 1967-ben 65,3, 1968-ban 61,9% volt. Szerbiában a legnagyobb termelőüzem a zabrejzei fakombinát. Évi kapacitása 2 műszakban 18 000 m³. Kihhasználása 1967—1968-ban 90%, kihozatala 61% volt. Az alapanyag átlagos szállítási távolsága 250 km, így a termelési költségek nagyon magasak, alig fedezik az eladási árat.

Rétegelt lemez gyártása még kísérleti stádiumban van. A blazuji üzem előreláthatólag 5000 m³ rönköt fog feldolgozni. Kihozatala 30%.

Panellemezből a slavonski-brodi „Slavonija” üzem évi teljesítménye 4000 m³.

Faforgácslap-gyártásra a meglévő 15 üzemből négy nyár és fűz alapanyagot használt fel. 1967. és 1968-ban 35 892, illetve 18 634 m³ alapanyagot dolgoztak fel, 18 312, illetve 9507 m³ készárú kihozattal. Legnagyobb faforgácslapgyártó üzem a vinkovcei Spacva-kombinát, 1967. és 1968-ban 12 070, illetve 7245 m³ alapanyagot dolgozott fel. A krusevacai Crvena Zastava erdőgazdasági és faipari kombinát évi alapanyag szükséglete 13 000 m³. A külső rétegek előállításához kemény lombos fát, a belső réteg gyártásához lágylombos fát alkalmaz. Készárú termeléséhez m³-enként 52,7 munkaóra szükséges.

Farostlemezgyártáshoz a meglévő öt üzem közül lágy lombos fát kisebb mennyiségben a blazuji „Bosanka” gyár alkalmaz.

Könnyű épületipari lemezeket (Tarolit) a belgrádi *Kossutnjak* építőipari kombinát termel, évi 14 000 m³ lágy lombos fa felhasználásával.

Vakfurnért a meglévő 48 üzemből négy üzem állít elő. A kihozatal 52—55%. 1 m³ készáru előállításához manipulációval együtt 25,2—36,0 munkaóra szükséges.

Csomagolóeszközök gyártása lágy lombos fából állandó növekedést mutat, mivel: fajsúlya kicsi; szöveget, csavart jól tartja, ezektől nem reped; szagtalan, a szagot nem veszi magába; nedves állapotot jól viseli el és szilárdsága teljes telítettség esetén sem csökken lényegesen. A legnagyobb termelő üzem a kanizsai Petar Draplin fapari üzem. Évi alapanyag-szüksége 6000 m³ hámozási rönk, 20 000 m³ fűrészrönk, 4000 m³ aprószerfa. 1967. és 1968-ban 14 156, illetve 11 913 m³ alapanyagból 5808, illetve 5342 m³ finom göngyöleg árut gyártott. Az alapanyagot a Duna, Tisza, Dráva menti erdőkből vízi úton kapja. Átlagos szállítási távolság 120 km körüli. A termelt áru mintegy 20%-át Marokkóba, Tuniszba, Algírba, Izraelbe exportálja. Köbméterenkénti önköltsége (az uszály kirakásától a készáru berakásáig) 59 m. óra.

Gyufa- és hámozási rönköt az északi Dráva gyufagyár évente 11 000 m³-t dolgoz fel 53—55% kihozattal. 1 m³ alapanyag feldolgozásához 79 termelői és 48 rezsi óra szükséges.

A cellulóz alapanyag évi felhasználása 1000 m³-ben

Év	Fenyőfélék					Lágy l. fa	Bükk
	összes felhaszn.	hazai term.	import	hulladék	összes		
1967	3008	1377	71	328	1775	518	785
1968	3122	1398	125	359	1881	460	781

A meglévő 11 üzemből legnagyobb cellulóz alapanyag feldolgozó üzem a sremskamitrovicai Matróz cellulóz- és papírgyár. Évi kapacitása 1967. és 1968-ban 238 309, illetve 276 899 m³. Termékei 1968-ban: fehéritett szulfit cellulóz 38 816 t, facsiszolat 24 644 t, famentes papír 14 000 t, roto papír 30 000 t. A cellulóz anyagkihozatal 5,0 m³/t, a facsiszolaté 2,45 m³/t. Facsiszolat gyártásához 50% lombosfát és 50% fenyőfélélt használnak fel. Az alapanyag szállítása 90%-ban vízi úton történik. Átlagos szállítási távolság 260—280 km.

Minden megvizsgált feldolgozó vállalat a közeljövőben üzemét korszerűsítésre tervezi. Az ismertetett 25 fafeldolgozó üzem évi lágylombos szüksége 1000 m³-ben:

Lemezipari rönk	Fűrészrönk	Aprószerfa	Cellulózfa	Forgácsfa	Összes
99	197	22	621	209	1148

A feldolgozó ipar távlati szüksége (1985-ig) 1000 m³-ben: hámozási rönk 110, az összszükséglet $\frac{1}{3}$ -a; gyufarönk 25; fűrészrönk 670, az összszükséglet $11\frac{1}{10}$ -a, a lombosfűrészrönk $\frac{1}{3}$ -a; göngyölegeszközhöz szükséges rönk 60; cellulózfa 945; egyéb ipari sarangolt anyag 195; hulladék 352; összesen: 2352 m³. Jugoszláviában 1965-ben az összesen felhasznált cellulózfa alapanyagának 48%-át a lombos cellulózfa tette ki, az európai átlag 18,6% volt. Lombos cellulózfa nagyobb részarányú egyedül Olaszországban volt, 51%. A faforgácslap gyártását a Duna, Száva, Tisza és Dráva vízgyűjtő medencéjébe kívánják koncentrálni. Az egyes üzemek minimális kapacitása 30—40 ezer t kell, hogy legyen. A lágy lombos fa részarányát 50—60%-ban tartják célszerűnek, ez 250 000 m³ sarangolt anyag feldolgozását jelentené. Az elmondottak alapján szükséges a meglévő faipar rekonstrukciója, kibővítése és új ipari üzemek létesítése az alapanyagkészletek és szállítási viszonyok szempontjait figyelembe véve.

(Ref.: dr. Simon M.)

ALLGEMEINE FORST ZEITSCHRIFT

Az erdőművelés jövődő feladataival, lehetőségeivel a 2000. év küszöbén mind többen foglalkoznak. Az Allgemeine Forstzeitschrift 1970. február 21-iki számában Dr. H. Schmidt-Vogt cikkét olvashatjuk erről a témáról (*Waldbau der Zukunft*). Azzal kezdi fejtegetéseit, hogy — főleg Közép-Európában — minden eddigit felborító átalakuláson vészel át a 100 esztendőös természetési ciklusokkal dolgozó, hagyományokkal terhelt erdőművelés, amely sohasem lehet öncélú, mert élettani, műszaki, gazdasági, szociális és egészségügyi követelményeket kell kielégítenie. Tudomásul kell vennünk különösen a jövőt illetően: nem az erdőművelők választják meg a célkitűzéseiket; mindössze végre kell hajtaniok a fajajpolitika által kijelölt gazdaságos gazdálkodás feladatait. Mindezek távlati elképzeléseit az alábbiakban ismertetjük.

Elsősorban a jövőben is biztosítaniok kell az erdőművelőknek a népgazdaság nyers faanyagszükségletét. De vajon milyen összetételű lesz ez 100 év múlva, amikor a gazdasági élet még gyorsabb, folyamatos változására számíthatunk? Egyetlen, megbízható támaszunk a termőhelyismeret: a természetű fajok lehetőségeit, választását csak ennek alapján mérlegelhetjük.

Elgondolkodtató Schmidt-Vogt megállapítása: Nyugat-Németországban legtöbbször a táj- és termőhelyidegen lucfenyő természetű a jövő! Ezt kell tudomásul vennie és megoldani minden erdőművelőnek! Tervezett, intenzív fenyvesítésekkel kapcsolatban nekünk is fel kell erre figyelniünk. Fahasználati, faanyagfelhasználási szempontból az előttünk álló jövő talán legfontosabb, legszükségesebb, ma még hiányzó faja nálunk is a lucfenyő. Itthoni megtermesztésének táji, termőhelyi lehetőségei még korlátozottabbak. Termőhelyigényének kielégítése szűk keretek között mozog, a termőhelyének kiválasztásakor elkövetett hibák következményei a minket követő nemzedéket fogják sújtani. Változatos termőhelyeink fatermesztési lehetőségeinek a megismerése, üzemenként az ezt hasznosító termőhelyi leltárunk elkészítése csökkentheti a telepítési terület kijelölésének a kockázatát, óvhatja meg a jövő népgazdaságát a külföldi példák nyomán jól ismert katasztrófáktól. A tájak szerint csoportosítható, a lucfenyő telepítésére alkalmas termőhelytípusok ismerete nélkül hibát hibára halmozhatunk.

A jövőt illetően lényeges annak eldöntése is, hogy milyen méretekkel rendelkezzen a megtermesztett faanyagunk. Az biztosra vehető, hogy az értékes, nagyméretű választékok értékesítése még akkor sem okoz majd nehézséget, ha pl. a deszkát egyre jobban kiszorítja a műanyag. Kapcsolható ez a megállapítás a sokat vitatott ágnyesések gazdaságosságával is: az ágtiszta rönkfa mindig értékesebb lesz.

Szerepet kap a jövő erdőművelésében az ültetvényes faanyagtermesztés kérdése is. Nyugat-Németországban ezután is a tarvágásos gazdálkodás, felújítás lesz a jellemző a faállományokban, a gépesített, trágyázott faültetvények kialakítására Schmidt-Vogt szerint az erdőben szegény országok kevésbé megfelelő termőhelyein kerüljön a sor (vajon mit szólnak ehhez a nemesnyárfajtákat telepítő erdőművelőink?).

A sokoldalú hasznosítás feladata lesz a közjóléti hatások, követelmények kielégítése. Számolniok kell ezzel az erdőművelőknek. A tájalakítás, az esztétikai szempontok figyelembevételével nélkül nem szabad a jövőben a fahasználatokat, a felújításokat megtervezni. Ezzel kapcsolatban megszavaztatták a nyugatnémeteket: megfelelőnek tartják-e közjóléti szempontból a ma meglévő erdősegeket? A megkérdezettek 90%-a igennel válaszolt és így alapvető, nagyobb változtatásokra nem lesz a jövőben sem szükség.

Végül az előttünk álló jövődő feladatai között helyezhetjük el a korszerű kutatás kérdéseit is. Amíg más munkaterületen rövidebb-hosszabb időn belül hasznosítják a részfelismeréseket (lásd a „Nehéz emberek” című filmünk kissé ellentmondó megállapításait), addig az erdőszeti kutatás részeredményeit csak a fahasználatok (ki-termelések, szállítások) munkafázisaiban hasznosítják. Igaz, alapvető felismeréseiben mit sem változott az erdőművelés. Gayer óta eszményképünk az elegyes erdő, Schaedelin óta a kiválasztó erdőnevelés. Viszont az is kétségtelen: egyszerűbb a fahasználatok, a faanyagmozgatás gépeit, munkaeszközeit, szerszámaikat átvenni és felhasználni, mint a korszerűnek kikialtított erdőművelés többnyire vitatható újításait, amelyekről gyakran kiderül, hogy már évszázadok óta ismerjük azokat (pl. Cotta már

1816-ban követelte a tágabb hálózatok bevezetését stb.). Mindenképpen újszerű azonban a termőhelykutatás, s az eredményeinek a felhasználása. Persze, erről is foroghattak volna az elmúlt évek során, sőt napjainkban is a „Nehéz emberek”-hez hasonló filmeket, mert régi igazság: senki sem lehet próféta a hazájában. Pedig a táji, a termőhelyi kutatás igazolja leghamarabb és legbiztosabban: hogyan rendeződik egységes, átfogó egésszé a sok részeredmény.

A jövő feladata, követelménye lesz, hogy figyelmen kívül hagyjuk mindazt, ami vitatható, megszűrve mindent, amiben csak a tapasztalatok alapján hiszünk, helyét betöltve azzal, amit az ellenőrzött, a gyakorlatban kipróbált és elfogadott tudományos felismerés nyújthatott.

Mindehhez természetesen időre lesz szükség és már csak ezért sem várható, hogy az eljövendő erdőművelésében látványos változásokra kerülhessen a sor.

(Ref.: dr. Babos I.)

Az erdei gyomfajták biológiájának kutatása terén elért néhány fontosabb eredményről számol be dr. G. Klebingat a Die Soz. Forstwirtschaft 1969. 8. sz.-ban.

A fatermesztés gazdaságosságának fokozására, az élőlomka csökkentésére irányuló törekvés megkívánja, hogy a csemetetermelésben és az erdősítések ápolásában is keressük a megoldások optimális útját. Ehhez nyújt segítséget a herbicidek alkalmazása is. Az alkalmazandó herbicidek megválasztásához, valamint a vegyszeres ápolások, ismétlések időpontjának kijelöléséhez feltétlenül ismernünk kell a károsító gyomok biológiáját. Az NDK Erdészettudományi Intézetének Erdőművelési Osztályán Eberswalde-ban már évek óta folynak ilyen irányú vizsgálatok. Szerző az erdészeti gyakorlat részére összefoglaló szemléltetést ad az 1965–67. évek gyombiológiai kutatásainak fontosabb eredményeiről. A vágásterületek és erdősítések 36 gyomnövényére, valamint a csemetekertekben előforduló 27 gyomnövényre szolgáltat adatokat a virágzás, a magérés, a maghullatás és a csírázás idejére vonatkozóan. Ezen felül különböző vetésmélységű gyommagvak csírázását is vizsgálja.

A dolgozathból hónapokra megadva, külön a vágásterületek és erdősítések, külön a csemetekertek gyomnövényeinek felsorolásával képet kapunk a vizsgált 63 gyomnövény maghullásának, csírázásának és az áttelelt magvak csírázásának időpontjáról. A vágásterületek és erdősítések vizsgált gyomnövényeinek 83%-ánál csíranövény várható már a maghullás évében. Ebből 14 gyomnövény mind nyáron-összel, mind pedig a következő tavaszon csírázott áttelelt magvakból (*Agrostis tenuis*, *Festuca gigantea* stb.). Hat gyomnövény (17%) csak a következő tavaszon csírázott (*Juncus effusus* stb.). — A csemetekerti gyomoknál is a legtöbb faj, vagyis 70% már a maghullás évében csírázik.

Különböző mélységű vetési kísérleteket is végeztek annak megállapítására, hogy az egyes gyomok milyen talajmélységből tudnak kikelni. Ennek ismerete az alkalmazandó herbicidek megválasztása miatt szükséges. Pl. a triazinkészítmények hatásalanok az olyan gyomokkal szemben, amelyek 3–5 cm-en aluli mélységből is kikelnek. A triazint az erdei ültetvények gyom elleni védelme szempontjából csak olyan mértékben és koncentrációban szabad alkalmazni, ami a felső 3–5 cm mélységben hatásos. — Vetésmélységként 0, 3, 5 és 7 cm-t választottak. A vágásterületi és erdősítési gyomok közül 7 cm talajmélységből az *Arrhenatherum elatius* és a *Bromus tectorum*, 5 cm talajmélységből 11 gyom (*Brachypodium silvaticum*, *Dechampsia flexuosa* stb.), 3 cm talajmélységből a *Holcus mollis*, a *Poa pratensis* és a *Veronica officinalis* kelt ki. Összesen tehát az eddig vizsgált vágásterületi és erdősítési gyomok közül 16 faj (48%) képes nagyobb talajmélységből kikelni. — A csemetekerti gyomok közül 7 cm talajmélységből az *Agropyron repens*, a *Setaria italica* és a *Vicia hirsuta*, 5 cm talajmélységből a *Galium aparine* és 3 cm talajmélységből a *Poa annua* kelt ki. A vizsgált 22 csemetekerti gyom közül csak 5 faj (22%) kelt ki nagyobb talajmélységből. Az összes többi vizsgált gyom: a vágásterületek és erdősítések 6 füve, 2 perjeszittyója, 10 dudvája, valamint a csemetekertek 3 füve és 14 dudvája csak a 0 cm mélységű felületi vetésben, egész vékony homoktakaró alatt csírázott.

Az Eberswalde-i kutatók vizsgálatai jelentősek, eredményeikkel nagymértékben hozzájárulnak a vegyszeres növényirtás eredményességének fokozásához. Hazánkban is főllyan már ilyen irányú vizsgálatok az Erdészeti Tudományos Intézetben. Remélhető, hogy eredményeiket rövidesen a gyakorlat is hasznosítani tudja.

(Ref.: *Bogyay J.*)

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Az ügyvezető elnökség ülése

Egyesületünk ügyvezető elnöksége 1970. június hó 30-án ülést tartott, az alábbi napirenddel:

1. 1970. évi közgyűlés előkészítése
2. 1970. évi Fakitermelési verseny előkészítése
3. A FAO Magyar Nemzeti Bizottsága erdészeti nemesítési konferenciájának rendezése
4. Tájékoztató az Egyesület elhelyezéséről
5. Az 1970. évi Bedő Albert-díjakra beérkezett javaslatok elbírálása, javaslatétel az elnökség részére.

Az első napirendi ponttal kapcsolatban *Speer Norbert*, az ERDÉRT vezérigazgatója, mint a Felsőtisza Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság mellett a vándorgyűlés egyik házigazdája tájékoztatta az ügyvezető elnökséget az 1970. augusztus 9-én és 10-én megrendezésre kerülő Országos Erdészeti Egyesület közgyűlésével, illetőleg vándorgyűlésével kapcsolatosan tett intézkedésekről és a programról. Az ügyvezető elnökség a tájékoztatást egyhangúlag tudomásul vette.

Az 1970. szeptember 4—6-án a Pilsai Állami Parkerdőgazdaság visegrádi erdészetében rendezendő Fakitermelési Verseny előkészületéről a Verseny Bizottság nevében *dr. Szász Tibor*, ERTI tud. osztályvezető, bizottsági titkár adott tájékoztatást. A versenynek a külföldiek részvételén kívül különösen az biztosít nagy jelentőséget, hogy a Jubileumi Mezőgazdasági Kiállítás szakmai bemutatójaként kerül megrendezésre. A Kiállítási Iroda a versenynapokon szakmai látogatókat indít a verseny színhelyére. Szeptember 4. és 5-én az Országos Összetett Egyéni és Csapatversenyek kerülnek lebonyolítására, 6-án a szakmunkástanulók bemutató jellegű versenyére kerül sor, amelynek a három első helyezettje részére a KISZ Központi Vezetősége jelentős jutalmakat ajánlott fel. Ugyancsak jelentős jutalmat biztosított a KISZ országos összetett egyéni verseny 30 éven aluli résztvevői közül a három legnagyobb pontszámot elérők számára. Az ifjú szakmunkás tanulók versenyét a nemzetek közötti összetett egyéni- és csapatbajnokság fogja követni, amelynek helyezettjeit a Szervező Bizottság tárgyjutalomban részesíti majd. Az országos összetett egyéni- és csapatbajnokság helyezettjei az előző években rendszeresített *díjakat, érmeket és vándorserlegeket* kapják. A Pilsai Állami Parkerdőgazdaság igazgatója a helyi rendezés lebonyolítására versenyirodát állított fel. A tájékoztatást az ügyvezető elnökség jóváhagyóan tudomásul vette.

A FAO Magyar Nemzeti Bizottsága a MÉM Termelés- és Műszaki Fejlesztési Főosztály Fagazdasági Osztálya útján Egyesületünket bízta meg a „Nemesített erdei vetőmag és egyéb szaporító anyag termelése” című témában 1970. szeptember 6—16. között tartandó konferencia lebonyolításával. Ennek sikere érdekében Egyesületünk eddig tett intézkedéseiről számolt be a Külügyi Bizottság részéről *dr. Páris János*, s ezt *Dessewffy Imre* egészítette ki. Az ügyvezető elnökség a konferencia sikeres rendezése érdekében a feladatok meghatározásával, a felelősök kijelölésével mindent elkövet, a megbízatást megtisztelőnek tartja, és annak örömmel, megelégedésre kíván eleget tenni. A konferenciára 70 külföldi szakemberrel számol.

A következő napirendi pontként *Riedl Gyula* számolt be a TV részére átadandó